

„OP BIESTERBOAN”

MIST BEKLEMMING

Wak
16/9/85

Toal van Fennoa niet passend bij veeg in de snoete

Gebeurtenis: „Op biesterboan” (Der jüngste Tag), toneelspel van Odón von Horvath, in een Groninger vertaling van Harm Jan Tuin. Spelers: Harm Hilberdink, Jopie Dijkstra, Foske Hopma Zijlema, Loes Greiner, Chris Engelage, Femke Boesenkool, Ben Smit, Marten Boonstra, Herman Hofstra. Regie: Josja Hamann. Dramaturgie-produktie-techniek: Noordelijk Theater de Voorziening, Groningen. Décor en kostuums: Egbert Brehm; muziek: „De Eendracht” (Ezinge) o.l.v. Herman Dijo. Tijd en plaats: 14 september 1985; hotel Spoorzicht Loppersum. Bijzonderheden: première; nog voorstellingen in o.a. Ekkelkaamp Onstwedde (26 febr.), Veenlust, Veendam (28 febr.), de Molenberg, Delfzijl (14 mrt.).

Als ik zeg: „t Kan geen snaren lijden!”, tien tegen één dat u lacht. Dat is meestal de reactie op dit „verollandst” Gronings,

gesproken door mensen, die grappig willen zijn. Fennoa Slapsmoa-Tiessens was ooit in een krantenrubriek de verpersoonlijking ervan. Een dame, die zich schaamde voor haar dialect en meer wilde lijken dan ze was. Juist door dit „haalf put- haalf regenwoater” in haar taalgebruik werd zij alleen maar belachelijk.

Een effect, dat in „Op biesterboan” afbreuk doet aan die scènes, die beklemmend of ontroerend zouden moeten zijn. Wie zich in een klein dorp door afwijkend gedrag aan het „normale” levenspatroon onttrekt, moet zich steeds meer het slachtoffer voelen van de kleinburgerlijke moraal van de rest. De sociale contrôle, uitmondend in een heksenjacht, moet zo iemand als verstikkend ervaren. Maar als je dan zegt:

Harm Hilberdink (hier nog tijdens de repetitie met eigen haar) als de stationschef en Femke Doesenkool als Anna, dochter van de kastelein, onder het spoorviaduct.

„'n Gordioanse knoop, die dik in tuize zit”, dan wek je in de zaal als „maal ibbel” alleen maar de lachlust op. Dan wordt zo'n vrouw van de stationsschef, geconfronteerd met een rivale, meteen minder geloofwaardig als mens. Dat is dan vooral jammer voor de intense manier van spelen van Jopie Dijkstra. Als zij nu eens gewoon Nederlands,

als import-dorpelinge, had gesproken? In de voorlaatste scène, waarin de chef met de doden (veroorzaakt door zijn nalatigheid) wordt geconfronteerd, deed zich dat gemis aan beklemming andermaal geducht gelden. Jammer, ook van de geloofwaardigheid, die Foske Hopma Zijlema en Loes Greiner eveneens wis-

ten op te roepen. Duidelijk merkbare onderhuidse spanning, in veel mindere mate bij de tegenspelers aanwezig. Harm Hilberdink, als de chef, toonde veel gevoel voor nuances, maar als type bleef hij mij toch iets aan de weke kant. Zo iemand, heen weer geslingerd door tegenstrijdige gevoelens van lichaam en geest, zou toch

nooit een ruige kreet als „Dat ik die gain veeg in de snoete geven heb!” uit de keel krijgen? Chris Engelage viel qua mimiek, stemgebruik en spel nog het best in de vereiste ambiance te plaatsen.

Dat deze groep amateurs bereid is veel energie en tijd in dit project te steken, is zonder meer lovenswaardig. Als je talent en ambities hebt, loont het ook de moeite behalve bij de eigen club aldus van een beroepsregisseur iets te leren. Hamann (hij werkte eerder met Het Schavot, Veendam, aan „De brug”) toonde andermaal gevoel voor sfeer (de changementen; uitgespeelde scènetjes: het stampot eten; het humoristische gebruik van requisieten). Maar waar het ontroerend moest worden, verscheen Fennoa Slapsmoa ten tonele en werd er gelachen. In strijd ook met de sfeervolle toneelbeelden.

Harm Jan Tuin maakte een vertaling, die de meeste acteurs goed in de mond bleek te liggen. Alleen moet je zeggen, geloof ik, van „goan loaten” en niet van „loaten goan”. Volgens D.S. Hovinga althans. En rode wijn geschonken uit een kruik Beerenburg lijkt me evenmin juist. De chef keek er ook al met een scheef oog tegenaan. Maar dat kunnen ze nog wel even ombatterijen, nietwaar? Verder kan ik van de inzet van de groep alleen maar snaren. Lach niet. Ik meen dit serieus. Stermswaar.

JOHAN POPPEN